

UCHWAŁA Nr 223.XXXVII.2013
RADY POWIATU W SIERPCU
z dnia 14 czerwca 2013 roku

w sprawie przyjęcia Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2013 – 2018

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 5, art. 9 ust. 1 i art. 12 pkt 4 i 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.) i art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) - uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2013 – 2018, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Sierpcu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Juliusz Gorzkos

POWIATOWY
PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2013 - 2018

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu,
09-200 Sierpc, ul. Świętokrzyska 2a, tel.: (024) 275-76-60, 24 275-41-88
e-mail: pcpr.sierpc@wp.eu

dotyczących przyznawania rent z tytułu niezdolności do pracy i podobnych świadczeń nastąpiło znaczne zmniejszenie się zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie, zaś zwiększyła się liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie zwiększyła się o 557,7 tys., tj. o 55,4%.

Jednocześnie zwraca uwagę fakt, że wśród ogółu niepełnosprawnych mężczyzn jak i kobiet, niemalże co dziesiąta osoba – niezależnie od płci – posiadała wyłącznie prawne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, natomiast nie odczuwała żadnego ograniczenia sprawności w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych.³

Od 2008 r. wdrażany jest w Polsce Elektroniczny System Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN), co dawałoby szansę na precyzyjne określenie liczby osób z niepełnosprawnościami na danym terenie, gdyby nie równoległe funkcjonujący system orzecznictwa rentowego. Ta dwa systemy orzekania powodują powielanie danych i utrudniają analizy. Statystyki z tego systemu w ramach Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sierpcu dostarczą nam wiedzy o osobach, którym wydano orzeczenie o niepełnosprawności w danym roku (system nie monitoruje danych narastająco i na bieżąco, tzn. nie analizuje, kiedy orzeczenia się kończą).

Tabela 1. Orzeczenia wydane przez PZds.OoN w Sierpcu wg stopnia niepełnosprawności

Wg stopnia niepełnosprawności	W roku					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
znaczny	460	571	519	573	621	388
umiarkowany	598	807	676	762	766	591
lekki	378	496	436	440	421	434
razem	1436	1874	1631	1775	1808	1413

Z orzeczeń wydanych w roku 2012 ponad 27% mówiło o znacznym stopniu niepełnosprawności, 42% o umiarkowanym stopniu, zaś 31% osób zostało uznanych za niepełnosprawnych w stopniu lekkim (w roku 2011 odpowiednio: 34%, 42% i 24%).

Najczęstszą przyczynę niepełnosprawności w kraju stanowią schorzenia układu krążenia, narządów ruchu oraz schorzenia neurologiczne. Relatywnie niższy udział procentowy osób z uszkodzeniami narządu wzroku i słuchu, z chorobą psychiczną i upośledzeniem umysłowym w zbiorowości osób niepełnosprawnych dotyczy jednak tysięcy osób o obniżonej sprawności w codziennym funkcjonowaniu, a zatem i wymagających szczególnego podejścia w edukacji, na rynku pracy i w życiu codziennym.⁴ Na terenie naszego powiatu jest podobnie – 36% wszystkich wydanych orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia za przyczynę podają niesprawność narządu ruchu, 22% ma przyczynę w chorobach układu oddechowego i krążenia, 15% schorzenia neurologiczne. Trzeba sobie zdawać sprawę, że schorzenia neurologiczne rzutują najczęściej na sprawność narządu ruchu. Powstanie nam więc bardzo duża grupa osób mających trudności w poruszaniu się.

³ http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/lud_raport_z_wynikow_NSP2011.pdf - data pobrania 15.01.2013r.

⁴ <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/niepelnosprawnosc-w-liczbach-/dane-demograficzne/> data pobrania 25.11.2012

Zwróćmy również uwagę na dużą grupę wnioskodawców w wieku powyżej 60 lat. Wzrost wniosków w tej grupie można po części wytłumaczyć możliwościami ubiegania się o świadczenie pielęgnacyjne przez członków rodzin osób starszych wymagających opieki (choć oczywistym jest, że z wiekiem przybywa chorób i powodów niesprawności).

Tabela 2. Orzeczenia wydane przez PZds.OoN w Sierpcu wg wieku wnioskodawców i rodzajów niepełnosprawności

	W roku						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Wiek							
16-25	155	203	177	209	133	133	
26-40	142	172	196	192	217	159	
41-59	634	77	686	732	697	583	
60 lat i więcej	505	727	572	642	761	538	
Symbol niepełnosprawności							% ogółu w roku 2012
01-U	12	20	18	21	18	12	0,8%
02-P	55	62	59	87	103	82	6%
03-L	87	99	79	101	58	57	4%
04-O	31	68	42	39	48	20	1%
05-R	478	596	565	632	643	512	36%
06-E	22	17	22	22	26	11	1%
07-S	382	509	394	479	409	309	22%
08-T	47	69	59	58	51	51	4%
09-M	42	47	45	49	56	60	4%
10-N	179	234	189	169	262	180	13%
11-I	101	153	159	117	133	117	8%
12-C				1	1	2	0,2%
razem	1436	1874	1631	1775	1808	1413	100%

Wyjaśnienie symboli:

- 01-U upośledzenie umysłowe
- 02-P choroby psychiczne
- 03-L choroby laryngologiczne, słuchu i mowy
- 04-O choroby narządu wzroku
- 05-R choroby narządu ruchu
- 06-E epilepsja
- 07-S choroby układu oddechowego i krążenia
- 08-T schorzenia pokarmowe i trawienne
- 09-M choroby układu moczowego i płciowego
- 10-N choroby neurologiczne
- 11-I inne (m.in. nowotwory)
- 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe

Wśród wnioskodawców przeważają kobiety – 60% osób z orzeczoną niepełnosprawnością to kobiety.

Tabela 3. Wydane orzeczenia wg płci wnioskodawców

Wg stopnia niepełnosprawności	W roku					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
kobiety	840	1112	970	1035	1076	841
mężczyźni	596	762	661	740	732	572
razem	1436	1874	1631	1775	1808	1413

Rozwój medycyny oraz zabiegów interwencyjnych, wykonywanych również wśród dzieci zmniejsza liczbę zgonów powodowanych wadami wrodzonymi, urazami, itd. Równocześnie następuje wzrost liczby osób, dzieci wymagających wsparcia na kolejnych etapach życia. Oznacza to zarówno wzrost obciążenia systemu opieki zdrowotnej, pomocy społecznej jak i systemów edukacyjnych. Wśród dzieci w 2011r. najwięcej – 20% zostało uznane za niepełnosprawne z powodu schorzeń neurologicznych, 18% z powodu chorób układu oddechowego i krążenia, 13% z powodu niesprawności narządu ruchu i 12% z powodu dysfunkcji narządu wzroku. Obserwowany spadek liczby wydawanych orzeczeń (szczególnie z powodu schorzeń układu oddechowego) należy przypisać zaostrzonym kryteriom orzekania o niepełnosprawności.

Tabela 4. Liczba wydanych przez PZdsOoN orzeczeń o niepełnosprawności osób do 16 roku życia z podziałem na wiek i rodzaj niepełnosprawności

	W roku					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Wiek						
Do 3 lat	47	72	64	46	51	32
4 – 7	106	103	81	40	42	39
8-16	242	196	190	143	98	79
Symbol niepełnosprawności						
01-U	12	23	18	13	7	6
02-P	12	9	3	8	7	5
03-L	23	24	17	22	13	17
04-O	19	42	43	25	22	14
05-R	38	36	31	36	25	29
06-E	18	12	15	12	15	9
07-S	191	155	118	61	35	17
08-T	9	5	9	0	2	3
09-M	17	9	13	2	3	5
10-N	37	41	36	36	37	24
11-I	19	15	32	7	13	11
12-C						10
Razem	395	371	335	229	191	150

Jak już wcześniej wspomniano osoby niepełnosprawne są bardziej narażone na wykluczenie społeczne. To zagrożenie zwiększa niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych.

Blisko 45% wnioskodawców orzekanych przez PZdsOoN nie miało nawet wykształcenia zawodowego (podstawowe, mniej niż podstawowe i gimnazjalne), 25% z wykształceniem zasadniczym zawodowym, 25% miało wykształcenie średnie i niecałe 5% posiadało wykształcenie wyższe.

Tabela 5 . Wydane orzeczenia wg wykształcenia wnioskodawców

Wg stopnia niepełnosprawności	W roku					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
mniej niż podstawowe	30	32	32	32	63	88
podstawowe i gimnazjalne	602	823	703	703	699	543
zasadnicze	393	472	455	455	478	359
średnie	352	465	375	375	445	359
wyższe	59	82	66	66	90	64
razem	1436	1874	1631	1775	1808	1413

Słabe wykształcenie jest m.in. przyczyną niskiej aktywności zawodowej. Tylko 19% osób z orzeczoną niepełnosprawnością pracowało.

Tabela 6. Wydane orzeczenia wg zatrudnienia wnioskodawców

Wg stopnia niepełnosprawności	W roku					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
pracujący	221	330	333	325	340	270
niepracujący	1215	1544	1298	1450	1468	1143
razem	1436	1874	1631	1775	1808	1413

Ta niekorzystna dysproporcja będzie jeszcze bardziej widoczna, gdy porównamy liczbę osób orzekanych niepracujących z liczbą osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. Na koniec roku 2012 były zarejestrowane 254 osoby niepełnosprawne jako bezrobotne i 15 jako poszukujące pracy.

Uzasadnieniem objęcia osób niepełnosprawnych planowymi działaniami są również dane uzyskane z gminnych ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu. Wynika z nich, że ponad 20% świadczeń było udzielonych z powodu występowania w rodzinie niepełnosprawności lub ciężkiej, długotrwałej choroby.

Ustawowe działania na rzecz osób niepełnosprawnych prowadzą samorządowe instytucje pomocy społecznej. Na poziomie gmin są to ośrodki pomocy społecznej. Na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej są one zobligowane do udzielania pomocy osobom i rodzinom m.in. z tytułu niepełnosprawności. Są to zarówno świadczenia pieniężne jak również usługi opiekuńcze i specjalistyczne. Są w ten sposób zabezpieczane podstawowe potrzeby osób starszych, samotnych, a także osób niepełnosprawnych, którym

rodziny nie są w stanie zapewnić niezbędnego wsparcia. Specjalistyczne usługi opiekuńcze obejmują, w zależności od ośrodka pomocy społecznej specjalistyczne usługi pielęgnacyjne, usługi pielęgnacyjne, usługi opiekuńcze pielęgnacyjno-higieniczne dla osób leżących, mających trudności w poruszaniu się i w samoobsłudze polegające na wykonywaniu zabiegów pielęgnacyjnych zleconych przez lekarza np.: zapobieganie odleżynom, zmiana opatrunków, pomoc w czynnościach fizjologicznych, mycie, kąpanie, zmiana pampersów, czesanie, ubieranie, podawanie leków i posiłków, współpraca z lekarzem i pielęgniarką środowiskową, współpraca z pracownikiem socjalnym, itp., usługi rehabilitacyjne, usługi usprawniające, usługi dla osób z niepełnosprawnościami, obejmujące czynności gospodarcze, pielęgnacyjne i terapeutyczne – polegające na przywracaniu sprawności fizycznej osobom niepełnosprawnym. Realizacja tego rodzaju usług ma na celu jak najdłuższe utrzymanie osoby niepełnosprawnej w jej środowisku.

Na naszym terenie w szczątkowej formie świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego określa, że jednostki organizacyjne pomocy społecznej oraz inne podmioty działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej, w porozumieniu z poradniami zdrowia psychicznego lub innymi specjalistycznymi placówkami terapeutycznymi, organizują oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego (w rozumieniu art. 3 Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego) mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w relacjach z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych. Świadczenie w tej formie może być przyznane osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Teoretycznie usługi te mogą świadczone w mieszkaniu osoby, która potrzebuje pomocy lub w ośrodkach wsparcia, takich jak środowiskowe domy samopomocy, dzienne domy pobytu. Te placówki powinny być dostosowane do szczególnych potrzeb odbiorców, zaś usługi realizowane przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym – tyle tylko, że na naszym terenie nie ma żadnej takiej placówki.

Świadczenie specjalistycznych usług dla osób z niepełnosprawnością intelektualną jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej i finansowanym ze środków przekazywanych z budżetu państwa za pośrednictwem wojewodów; polega m.in. na uczeniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym motywowaniu do aktywności, prowadzeniu treningów samoobsługi i umiejętności społecznych, pomocy w gospodarowaniu pieniędzmi oraz na wsparciu psychologicznym i usprawnianiu zaburzonych funkcji organizmu.

Na poziomie powiatu, na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn.zm.) właściwymi są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w ramach rehabilitacji społecznej i Powiatowy Urząd Pracy w ramach rehabilitacji zawodowej. Zaznaczyć jednak należy, że są to zadania finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Wymienione jednostki realizują m.in.: udzielanie osobom niepełnosprawnym dofinansowań do zakupu środków pomocniczych, przedmiotów ortopedycznych. sprzętu rehabilitacyjnego, likwidacji barier funkcjonalnych, turnusów rehabilitacyjnych, udzielanie dotacji osobom niepełnosprawnym na rozpoczęcie działalności

gospodarczej lub pracodawcom na stworzenie nowych stanowisk pracy lub doposażenie istniejących do potrzeb osób niepełnosprawnych. Można jeszcze wymienić Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej świadczący usługi w ramach rehabilitacji leczniczej i oczywiście szereg innych placówek i instytucji: oświatowych, sportowych, kulturalnych, które obejmują swoimi działaniami między innymi osoby niepełnosprawne.

Kolejnym ważnym działaniem jest prowadzone przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Sierpcu wczesne wspomaganie rozwoju dziecka niepełnosprawnego. To kompleksowa pomoc udzielana małemu dziecku oraz jego rodzinie, która ma na celu pobudzanie rozwoju psychoruchowego i społecznego dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do czasu podjęcia nauki w szkole. Jeśli rozwój dziecka jest nieprawidłowy, rodzice powinni zgłosić się do poradni psychologiczno-pedagogicznej o wydanie opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 lutego 2009r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (Dz. U. z 2009 r., Nr 23, poz. 133) w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju ustalane są kierunki i harmonogram pracy z dzieckiem i jego rodziną, nawiązywana jest współpraca z zakładem opieki zdrowotnej i/lub ośrodkiem pomocy społecznej w celu zapewnienia dziecku rehabilitacji, terapii lub innych form pomocy. Stosownie do potrzeb opracowywany jest, a następnie realizowany, indywidualny program wczesnego wspomaganie dziecka i jego rodziny, prowadzi się ocenę postępów dziecka oraz analizuje skuteczność udzielanej pomocy, wprowadza się zmiany w programie pracy z dzieckiem oraz planuje dalsze działania. Wsparcie otrzymują także rodzice małego dziecka (wsparcie psychologiczne, doradztwo w zakresie przystosowania warunków środowiska domowego oraz instruktaż, konsultacje i porady dotyczące pracy z dzieckiem).

Kolejnym obszarem działań na rzecz osób niepełnosprawnych jest edukacja. Zgodnie z zapisami prawa oświatowego każdemu dziecku ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnemu, tworzy się warunki niezbędne do rozwoju, dostosowując treści, metody i organizację nauczania do możliwości psychofizycznych dzieci oraz zapewnia możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydawane przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, wskazuje na potrzebę stosowania specjalnej organizacji procesu nauczania i metod pracy oraz określa zalecane najkorzystniejsze dla dziecka formy kształcenia specjalnego. Orzeczenie to nie determinuje kształcenia danego dziecka we wskazanym typie placówki – ostateczny wybór przedszkola lub szkoły należy do rodziców, prawnych opiekunów ucznia. Często wiąże się to z potrzebą wsparcia i doradztwa w zakresie wyboru optymalnej formy kształcenia, wyboru przedszkola, szkoły dla dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (oczekiwania, możliwości i mocne strony, potencjał dziecka/ucznia z jednej, a możliwości przedszkola/szkoły, oferta placówek edukacyjnych z drugiej strony).

Istnieje kilka możliwości uwzględniania specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci, w tym niepełnosprawnych w szkołach i placówkach oświatowych. Wybór spośród kilku – najczęściej dwóch – zalecanych form kształcenia (typów placówek) należy do rodziców/opiekunów dziecka:

– w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych (tzw. edukacja włączająca) – każde dziecko

ma prawo zgłosić się do szkoły rejonowej, która zobowiązana jest zapewnić kształcenie z pełnosprawnymi rówieśnikami oraz specjalne wsparcie według potrzeb dziecka określonych w orzeczeniu;

- w przedszkolach integracyjnych i z oddziałami integracyjnymi oraz w szkołach integracyjnych i w szkołach z oddziałami integracyjnymi, – edukacja w zespołach przedszkolnych/klasowych o obniżonej liczebności, w tym 3 – 5 dzieci z niepełnosprawnościami, wspomaganych przez nauczyciela – specjalistę; integracja w edukacji to tworzenie optymalnych warunków rozwoju oraz integrowanie dzieci niepełnosprawnych i zdrowych w ich naturalnym środowisku rówieśniczym.
- w przedszkolach specjalnych i szkołach specjalnych – edukacja w zespołach klasowych o obniżonej liczebności w szkołach i placówkach ukierunkowanych na pracę z uczniami z określonymi rodzajami niepełnosprawności.

Funkcjonuje Ośrodek Szkolno – Wychowawczy, kształcący w systemie specjalnym, na poziomach podstawowym, gimnazjalnym i zawodowym. W jego ramach funkcjonowała jedna szkoła podstawowa specjalna z 25 uczniami, jedno gimnazjum specjalne z 41 uczniami, 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy z 24 uczniami i 1 zasadnicza szkoła zawodowa z 19 uczniami.⁵

Tabela 7. Edukacja dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi⁵

Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (bez szkół specjalnych)		
szkoły podstawowe bez specjalnych		
uczniowie w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych	osoba	34
uczniowie niepełnosprawni indywidualnie nauczani	osoba	4
gimnazja bez specjalnych		
uczniowie w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych	osoba	25
uczniowie niepełnosprawni indywidualnie nauczani	osoba	1

Osoby dorosłe, chcące zmienić lub poszerzyć kwalifikacje mogą korzystać z systemu kształcenia w trybie zaocznym lub wieczorowym w szkolnictwie bądź z systemu kursowego. Możliwość bezpłatnych szkoleń zawodowych zapewniają m.in. Powiatowy Urząd Pracy w ramach środków Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Na naszym terenie funkcjonuje jeden, ponadgminny Dom Pomocy Społecznej w Szczutowie dla ludzi starych i przewlekle somatycznie chorych, dysponujący 70 miejscami.

Działają organizacje pozarządowe:

1. Polski Związek Niewidomych Koło Terenowe w Sierpcu.
2. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Sierpcu.
3. Stowarzyszenie Chorych Na Stwardnienie Rozsiane, ich Opiekunów i Przyjaciół
4. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Samodzielne Koło w Sierpcu

⁵ http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_cechter.display?p_id=399276&p_token=0.7395584543869085, data pobrania 18.01.2013r.

5. Stowarzyszenie osób z uszkodzonym słuchem i wadami wymowy oraz ich przyjaciół z siedzibą "Słyszę i mówię"
  6. Stowarzyszenie "Serce - sercu"
  7. Sierpeckie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Chorych na Raka "Szansa na Życie"
  8. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Powiatowe „Nadzieja”
  9. Stowarzyszenie Emerytów Rencistów i Inwalidów „Grono”
  10. Sierpeckie Stowarzyszenie „Pomagam” Centrum Wolontariatu
- Prowadzą one działalność kulturalną, profilaktyczną, wychowawczą, charytatywną, udzielają pomocy socjalno – bytowej i organizują czas wolny.

Wymienione podmioty tworzą więc pewną sieć instytucji pomocowych. Brak na terenie powiatu świetlic terapeutycznych, dziennych domów opieki, warsztatów terapii zajęciowej, zakładów aktywności zawodowej, centrum integracji społecznej.

Na terenie powiatu nie funkcjonują specjalistyczne usługi przewozowe. Na terenie innych powiatów usługi te są dostępne np. w przypadku przewożenia na leczenie lub rehabilitację i są przez samorządy dofinansowane. Przewoźnicy dysponują busami przystosowanymi do przewozu osób na wózkach. Z usług tych mogą korzystać najczęściej osoby z niepełnosprawnością ruchową i intelektualną, z orzeczoną umiarkowaną lub znacznym stopniem niepełnosprawności.

Ustawa o systemie oświaty w art.17, ust 3a zobowiązuje gminę do zapewnienia uczniom z orzeczoną potrzebą kształcenia specjalnego, w tym niepełnosprawnym, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej, gimnazjum lub ośrodka umożliwiającego realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, albo zwrotu kosztów przejazdu ucznia i opiekuna środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice lub opiekunowie prawni. Ustawa z dnia 15 czerwca 2007r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw wprowadziła istotną zmianę w ustawie o systemie oświaty, rozszerzając uprawnienie do bezpłatnego dowozu do szkół ponadgimnazjalnych (w tym szkół przysposabiających do pracy) dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową oraz z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Z dostępnych informacji wynika, że tylko gmina Gozdowo posiada autobus dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Na naszym terenie organizacja dowozu uczniów niepełnosprawnych do szkół odbywa się formie dowozu indywidualnego przez rodziców lub transportem szkolnym.

Uczestnictwo osób niepełnosprawnych w działaniach prowadzonych przez te wszystkie jednostki jest uzależnione od stopnia dostosowania infrastruktury do niesprawności ruchowych, wzrokowych czy słuchowych. Jednostki administracji publicznej są przeważnie dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo np. PCPR, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna czy Ognisko Pracy Pozaszkolnej, Centrum Kultury i Sztuki, szpital, niektóre szkoły. Nadal jednak trzeba prowadzić działania związane z modernizacją bazy lokalowej wdrażając we wszystkich realizowanych inwestycjach zasady projektowania uniwersalnego, uwzględniającego potrzeby wszystkich ludzi, zarówno niepełnosprawnych

ruchowo, wzrokowo, słuchowo ale również osób starszych czy rodziców z małymi dziećmi w wózkach. Od 7 lipca 1994 r. funkcjonuje, sukcesywnie nowelizowana ustawa Prawo budowlane. W art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawodawca umieścił jednoznaczny i wyraźny zapis o tym, że należy tworzyć niezbędne warunki do korzystania z obiektów użyteczności publicznej, a także mieszkaniowego budownictwa wielorodzinnego osobom z niepełnosprawnością, w szczególności poruszającym się na wózkach inwalidzkich. Powszechne przekonanie o tym, że niepełnosprawności nie warto brać pod uwagę w procesie projektowania czy modernizowania budynków publicznych, jest wielkim nieporozumieniem wynikającym z codziennego, ale bardzo złudnego doświadczenia. Ponieważ w życiu publicznym osoby niepełnosprawne widywane są rzadko, zatem wyższe nakłady finansowe konieczne do likwidacji barier architektonicznych wydają się trudne do uzasadnienia. Przypomnijmy sobie jednak dane o liczbie osób niepełnosprawnych. Wniosek jest taki, że osób niepełnosprawnych nie widać w przestrzeni publicznej ponieważ jest bardzo trudno poruszać się swobodnie w tej przestrzeni, a nie dlatego, że jest ich niewiele.

Na podstawie analizy poszczególnych obszarów życia społecznego, omówionych powyżej, sformułowano cele strategiczne i operacyjne programu działań.

II. Priorytety i cele Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych

Priorytet I.

Wykorzystywanie wiedzy na rzecz poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych i ich rodzin

Cel 1. Diagnozowanie sytuacji osób niepełnosprawnych na potrzeby planowania oferty usług

W powiecie nie ma instytucjonalnego systemu zbierania i analizowania informacji charakteryzujących sytuację życiową mieszkańców, w tym danych opisujących podstawowe potrzeby, problemy i możliwości osób niepełnosprawnych. Utrudnia to opracowanie i systematyczne aktualizowanie diagnozy dotyczącej sytuacji tych osób, która z kolei jest podstawą działania racjonalnego i skutecznego. Dane dotyczące funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami pochodzą przede wszystkim z okresowych sprawozdań instytucji, które świadczą usługi w zakresie pomocy społecznej, edukacji, zatrudnienia, itp. Sprawozdania są jedynie źródłem wiedzy o liczbie osób, które otrzymały określonego rodzaju świadczenia i usługi. Na tej podstawie można wnioskować o tym, jakie potrzeby były zaspokajane i w jakiej skali. Natomiast o skali i rodzaju potrzeb, które nie zostały zaspokojone można wnioskować tylko na podstawie ilości złożonych wniosków. Należy podkreślić, że informacje np. o tym, ile osób dostało skierowanie na szkolenie zawodowe (dane PUP), ile osób skorzystało z usług opiekuńczych (dane OPS) czy ile osób skorzystało z dofinansowania do kosztów turnusu rehabilitacyjnego (dane PCPR) opisują nie tyle skalę i rodzaje potrzeb osób niepełnosprawnych, co realizowanie zadań publicznych przez instytucje do tego zobowiązane (są to wskaźniki działania instytucji).

Działania:

1. Systematyczne diagnozowanie potrzeb, problemów i możliwości osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów ujętych w Programie działań.
2. Planowanie systemu usług na rzecz osób niepełnosprawnych oraz ich otoczenia na podstawie wniosków z diagnozy.

Cel 2.

Doskonalenie systemu informacyjnego o usługach dostępnych dla osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin i otoczenia.

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych przewiduje rozbudowanie kompleksowego systemu różnego rodzaju usług, ukierunkowanych na zaspokajanie potrzeb osób wymagających wsparcia społecznego w środowisku lokalnym – w życiu codziennym, prowadzeniu gospodarstwa domowego, edukacji, pracy, w transporcie, dostępie do kultury, sportu, rekreacji. Jednym z czynników, od którego w dużej mierze zależy to, czy osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności faktycznie będą uczestniczyły w podstawowych obszarach aktywności społecznej i zawodowej, jest aktualna i łatwo dostępna informacja o pełnej ofercie usług. Instytucje, które adresują swoją działalność do osób z niepełnosprawnościami, upubliczniają informacje o świadczonych usługach. W upowszechnianiu informacji dużą rolę odgrywają lokalne organizacje pozarządowe. Co

prawda niewiele z nich ma stronę internetową, ale dużo ważniejsze kontakty międzyludzkie i bezpośrednia wymiana informacji.

Informacje o usługach dla osób niepełnosprawnych są rozproszone (w zasadzie dostępne jedynie u dostawców usług) i fragmentaryczne (dotyczą tylko wybranych zagadnień). Należy udoskonalać system zbierania, publikowania i aktualizowania informacji o ofercie usług świadczonych przez instytucje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami, w tym jednostek organizacyjnych samorządu, organizacji pozarządowych i innych podmiotów.

Mówiąc o dostępie do informacji, należy mieć na uwadze możliwości ich odbioru oraz dostępności dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Możliwość korzystania z internetu zasadniczo zwiększa szanse na uczestniczenie w życiu społecznym, dostęp do edukacji, podejmowanie pracy czy uczestniczenia w kulturze – żeby rzeczywiście przyczyniał się do wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, powinien być usługą powszechnie dostępną i używaną w tym środowisku. W przypadku osób niepełnosprawnych istnieje zagrożenie wykluczenia cyfrowego, które wpływa na istotne ograniczenie ich społecznego funkcjonowania. Zwiększenie dostępu tej grupy osób do internetu nastąpi dzięki systematycznemu udzielaniu dofinansowań ze środków PFRON oraz wykorzystywaniu przez samorządy przeznaczonych na ten cel funduszy strukturalnych.

Działania:

1. Stworzenie i prowadzenie ogólnodostępnej platformy informacyjnej dotyczącej aktualnej oferty samorządowych jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych i innych instytucji pracujących na rzecz osób niepełnosprawnych.
2. Dostarczanie informacji dotyczących świadczeń, uprawnień i usług w formach dostępnych dla osób niepełnosprawnych.
3. Wspieranie osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostępu do nowych technologii.

Priorytet II.

Wyrównywanie szans w zakresie dostępu do edukacji osób niepełnosprawnych

Cel 1. Rozszerzanie usług świadczonych w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny

Ustawa o systemie oświaty określa, że w przedszkolach i szkołach podstawowych, w tym specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, a także w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym w poradniach specjalistycznych mogą być tworzone zespoły wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka (WWR) w celu pobudzania psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole, prowadzonego bezpośrednio z dzieckiem i jego rodziną. Zajęcia w ramach WWR organizuje się w zależności od możliwości psychofizycznych i potrzeb dziecka. Zajęcia, w szczególności z dziećmi, które nie ukończyły 3 roku życia, mogą być prowadzone także w domu rodzinnym – miejsce ustala dyrektor placówki w uzgodnieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami dziecka. Warunkiem objęcia dziecka tą formą pomocy jest otrzymanie opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju wydanej przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Taki Zespół funkcjonuje w Poradni Psychologiczno –

Pedagogicznej w Sierpcu. Dla efektywnego działania systemu WWR niezmiernie istotne jest ściślejsze skorelowanie działań jednostek edukacji i służby zdrowia.

Działania:

1. Rozszerzenie oferty placówek specjalistycznych dla poszczególnych niepełnosprawności oraz dla dzieci zagrożonych niepełnosprawnością w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i pomocy jego rodzinie .
2. Stworzenie możliwości konsultacji medycznych (neurologicznych, psychiatrycznych, kardiologicznych, laryngologicznych, okulistycznych, rehabilitacyjnych itp.) w zależności od potrzeb dziecka objętego wczesnym wspomaganie w wyznaczonych placówkach służby zdrowia.
3. Promocja oferty WWR poprzez placówki służby zdrowia, ośrodki pomocy społecznej, placówki edukacyjne oraz w kampaniach społecznych i w serwisach internetowych.
4. Wypracowanie standardów usług świadczonych w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci.

Cel 2. Zapewnianie osobom niepełnosprawnym dostępu do wszystkich form i szczebli edukacji

Uczniowie niepełnosprawni mają utrudniony dostęp do przedszkoli i szkół integracyjnych ze względu na niewielką ilość oddziałów integracyjnych w powiecie i brak miejsc. Problemem jest także zapewnienie odpowiedniej oferty edukacyjnej dla młodzieży niepełnosprawnej z orzeczoną potrzebą kształcenia specjalnego na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej. Dla dziecka niepełnosprawnego, poza skrajnymi przypadkami, kluczowe znaczenie ma środowisko zdrowych rówieśników z którymi uczęszcza do przedszkola czy szkoły. Jednym z podstawowych czynników powodzenia nauki dziecka jest wiedza i zaangażowanie nauczycieli, którzy przy pomocy odpowiednich środków i metod dostosowanych do potrzeb danego ucznia będą wspierać jego edukację i rozwój. Dlatego niezbędne jest stałe wspieranie metodyczne nauczycieli, zwłaszcza ze szkół ogólnodostępnych oraz podnoszenie ich kwalifikacji w zakresie form i metod pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Działania te muszą być prowadzone przez organy prowadzące jednostki oświatowe. Dodatkowym utrudnieniem jest fakt, że szkoły ogólnodostępne nie są jeszcze wyposażone w sprzęt rehabilitacyjny i nie posiadają pracowni do prowadzenia terapii, takich jak zajęcia rewalidacyjne oraz specjalistyczne dla uczniów z niepełnosprawnościami realizowane w SOSW.

Działania:

1. Zapewnienie doradztwa metodycznego oraz szkoleń dla dyrektorów, nauczycieli, specjalistów z przedszkoli i szkół (ogólnodostępnych, integracyjnych i specjalnych) oraz innych placówek oświatowych pracujących z uczniami niepełnosprawnymi.
2. Zapewnienie doradztwa dla rodziców i uczniów niepełnosprawnych w zakresie wyboru typu szkoły dalszego kształcenia, ukierunkowania zawodowego.
3. Zapewnienie dzieciom o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym niepełnosprawnym, miejsc w placówkach oświatowych w przygotowanych do pracy z dziećmi niepełnosprawnymi, oddziałach ogólnodostępnych, integracyjnych i specjalnych w pobliżu

miejsca zamieszkania.

4. Dostosowywanie oferty szkół kształcących osoby niepełnosprawne do potrzeb rynku pracy, z uwzględnieniem preferencji tych osób oraz wspieranie niepełnosprawnych absolwentów szkół w planowaniu dalszego kształcenia i kariery zawodowej.

Cel 3. Wspieranie edukacji ustawicznej osób niepełnosprawnych.

Kształcenie ustawiczne (kształcenie przez całe życie) to proces ciągłego doksztalcania się, podnoszenia kwalifikacji i doskonalenia kompetencji. Może odbywać się w formie szkolnej jak i pozaszkolnej (w ramach kursów i szkoleń). Jego celem jest przede wszystkim zwiększenie aktywności edukacyjnej osób, które zakończyły już naukę szkolną. Udział w kształceniu ustawicznym dorosłych osób z niepełnosprawnościami wynosi ok. 0,5%, zaś w przypadku osób pełnosprawnych udział ten wynosi ok. 5% (GUS, BAEL 2005). W powiecie funkcjonują centra kształcenia ustawicznego (CKU) oraz jedno centrum kształcenia praktycznego (CKP), dla którego organem prowadzącym jest Powiat. Dodatkowo dostęp do kształcenia się w formie kursów i szkoleń zwiększył się dzięki m.in. działaniom np. PCPR, realizującego projekty unijne adresowane głównie do osób niepełnosprawnych.

Działania:

1. Rozwijanie oferty kształcenia ustawicznego dla różnych grup osób niepełnosprawnych.
2. Organizowanie uczenia się przez całe życie – szkolenia z zakresu kompetencji społecznych oraz umiejętności zawodowych, uwzględniające różnorodne potrzeby i możliwości osób niepełnosprawnych.

Priorytet III.

Tworzenie dla osób niepełnosprawnych warunków do uczestniczenia w rynku pracy

Cel 1.

Zwiększanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy

Praca stanowi ważny element życia społecznego – jest źródłem utrzymania, wpływa na pozycję społeczną, umożliwia samorealizację oraz nawiązywanie kontaktów społecznych. Dla wielu niepełnosprawnych osób praca jest dodatkowo istotnym elementem rehabilitacji społecznej. Jednocześnie osoby niepełnosprawne są jedną z grup będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wpływa na to kilka czynników: niskie wykształcenie, stereotypowe przekonania pracodawców o mniejszej efektywności i niekonkurencyjności osób niepełnosprawnych na rynku pracy, limitowanie środków finansowych na dofinansowania i refundacje, o jakie mogą się starać pracodawcy zatrudniający osoby z niepełnosprawnościami.

Z zestawienia możliwości, problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych często wynika konieczność udzielenia kompleksowego wsparcia w postaci usług i instrumentów rynku pracy: szkoleń, poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy, pośrednictwa pracy, a także różnych sposobów wspierania integracji społecznej czy treningów w zakresie kompetencji społecznych i zawodowych. Działania powinny więc być ukierunkowane na pomoc konkretnej osobie niepełnosprawnej udzielaną kompleksowo.

Działania:

1. Wspieranie oraz zwiększanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych w administracji samorządowej.
2. Organizowanie praktyk i staży dla niepełnosprawnych absolwentów szkół i studiów wyższych w powiatowych jednostkach organizacyjnych.
3. Doradztwo oraz szkolenia dla pracodawców w zakresie obsługi dofinansowania i refundacji kosztów zatrudnienia oraz innych procedur związanych z zatrudnieniem osób niepełnosprawnych.
4. Prowadzenie poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, pośrednictwa pracy oraz szkoleń dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Cel 2. Wspieranie zatrudnienia przejściowego, chronionego, spółdzielczości socjalnej i innych przedsięwzięć z obszaru ekonomii społecznej

Niezależnie od orzeczonej niezdolności do pracy lub orzeczonego stopnia niepełnosprawności, osoby niepełnosprawne mają prawo do pracy – w warunkach chronionych (zakład pracy chronionej, zakład aktywności zawodowej), na otwartym rynku pracy (w tym poprzez zatrudnienie przejściowe, zatrudnienie subsydiowane, własną działalność gospodarczą) lub w ramach spółdzielni socjalnej. Także osoby będące uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej docelowo, zgodnie z intencją ustawodawcy, mają podejmować zatrudnienie na chronionym lub otwartym rynku pracy (na dostosowanym stanowisku pracy). Część osób niepełnosprawnych może pracować w ramach zatrudnienia chronionego, co oznacza warunki pracy określone dla zakładów aktywności zawodowej (zaz) oraz zakładów pracy chronionej (zpch). W 2012r. funkcjonowały na terenie powiatu 4 zakłady pracy chronionej, nie działa żaden zakład aktywności zawodowej ani warsztat terapii zajęciowej.⁶

Osoby wchodzące lub powracające na rynek pracy mogą być wspierane m.in. w ramach przygotowania zawodowego oraz przez trenera, pomagacza towarzyszącego w miejscu zatrudnienia. Zatrudnienie przejściowe (wspomagane) przygotowuje osobę niepełnosprawną do wejścia lub powrotu na otwarty rynek pracy w formie zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy i w przyjaznej atmosferze. Zatrudnienie to ma umożliwiać zdobywanie doświadczenia zawodowego przez osoby, które pozostawały poza rynkiem pracy (w tym osoby, które nie były dotąd aktywne zawodowo). Przez pierwszych kilka miesięcy pracują one przy wsparciu ze strony trenera pracy, który udziela pomocy w zakresie wykonywania obowiązków pracowniczych oraz wspiera w kontaktach z pracodawcą i współpracownikami. W kraju zatrudnienie przejściowe najczęściej inicjują organizacje pozarządowe (szkołą i zatrudniają trenerów, przygotowują osoby niepełnosprawne do podjęcia zatrudnienia przejściowego, nawiązują kontakty i współpracują z pracodawcami, wspierają osoby niepełnosprawne oraz pracodawców w procesie adaptacji w miejscu pracy). Na terenie powiatu ta forma aktywizacji nie występuje.

Kolejną formą aktywności zawodowej, w jakiej mogą uczestniczyć osoby z niepełnosprawnościami, jest spółdzielnia socjalna. Polega na prowadzeniu wspólnego

⁶ <http://www.mazowieckie.pl/portals/pl/827/9481/Rejestry.html>, data pobrania 02.01.2013r.

przedsiębiorstwa, zatrudniającego jego członków. Spółdzielnia działa na rzecz społecznej i zawodowej reintegracji jej członków. Mogą ją założyć m.in. osoby niepełnosprawne oraz organizacje pozarządowe, które docelowo mają zatrudniać w ramach spółdzielni także osoby wykluczone społecznie. Spółdzielnie socjalne, zakłady aktywności zawodowej, centra integracji społecznej oraz szeroko rozumiane przedsiębiorstwa społeczne, organizacje pozarządowe prowadzące działalność statutową odpłatną lub nieodpłatną zaliczane są do podmiotów ekonomii społecznej. Ekonomia społeczna rozumiana jest jako działalność ekonomiczna podporządkowana celom społecznym i jest istotnym elementem polityki społecznej realizowanej na rzecz grup wykluczonych (aktywizacja zawodowa i społeczna). Na terenie powiatu nie funkcjonują żadne podmioty ekonomii społecznej.

Działania:

1. Popularyzacja zatrudnienia wspomaganego, zatrudnienie chronionego, spółdzielczości socjalnej oraz innych podmiotów ekonomii społecznej.

Cel 3. Tworzenie systemu współpracujących ze sobą instytucji zajmujących się aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych

Wiele działań z zakresu wspierania aktywności zawodowej (szkolenia, doradztwo zawodowe, informacje, pośrednictwo pracy) osób niepełnosprawnych jest prowadzonych zarówno przez podmioty publiczne (Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej), jak i niepubliczne (organizacje pozarządowe). Dla zwiększenia efektywności i spójności działań na rzecz tej grupy osób wskazane jest stworzenie systemu wymiany informacji pomiędzy instytucjami rynku pracy, ośrodkami pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi, przedstawicielami pracodawców. W system ten należy także włączyć szkoły, które przygotowują osoby niepełnosprawne do podjęcia zatrudnienia. Skutecznie działający system wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej powinien obejmować: wymianę informacji pomiędzy publicznymi i niepublicznymi instytucjami rynku pracy, instytucjami integracji i pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami oświatowymi, zapewnić komplementarność usług oferowanych na rzecz klientów, podnoszenie kompetencji pracowników instytucji rynku pracy, promocję możliwości zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Współpraca i wymiana informacji powinna opierać się na partnerstwie lokalnym, które dotyczy długofalowej współpracy między lokalnymi instytucjami, organizacjami i firmami oraz obywatelami zainteresowanymi wspólnym działaniem. Wzmocnienie skuteczności działania poprzez współpracę różnych podmiotów eliminuje możliwość dublowania działań, wzmacnia łatwość uzyskania powszechnego poparcia dla konkretnych zadań, daje możliwość szerszego promowania działań, ułatwia dostęp do ludzi, czasu i pieniędzy.⁷

Działania:

1. Tworzenie partnerstwa instytucji publicznych i niepublicznych ukierunkowane na zapewnienie osobom niepełnosprawnym udziału w rynku pracy.
2. Prowadzenie systemu wymiany informacji pomiędzy instytucjami rynku pracy, pomocy

⁷ Stowarzyszenie BORIS – Partnerstwa Lokalne na Mazowszu – http://www.partnerstwa.boris.org.pl/ctjp_misja.

społecznej, szkołami i placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Priorytet IV.

Zapewnianie wsparcia osobom niepełnosprawnym w społeczności lokalnej

Cel 1. Rozwijanie usług wspierających dla osób niepełnosprawnych

W populacji wszystkich osób niepełnosprawnych znacząca grupa może prowadzić w miarę samodzielne życie, jeśli tylko otrzyma stałe lub okresowe wsparcie, dostosowane do rodzaju niepełnosprawności oraz posiadanych możliwości. Na terenie powiatu występuje tylko wsparcie w formie usług opiekuńczych (w niewielkim stopniu specjalistycznych usług opiekuńczych). Organizacje pozarządowe prowadzą wsparcie w formie wolontariatu. Nie występuje u nas pomoc w formie np. asystentury.

Działania

1. Popularyzacja i wprowadzanie usług asystenta osoby niepełnosprawnej.
2. Rozwój i zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych.

Cel 2. Rozwijanie różnorodnych form dziennych ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych

Osoby niepełnosprawne w zależności od stopnia i rodzaju niepełnosprawności wymagają różnego rodzaju pomocy. Jedną z przewidywanych ustawowo form takiej pomocy są ośrodki wsparcia. Zapewniają one usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Placówki są finansowane z budżetu państwa, .

Na terenie powiatu nie funkcjonuje żaden taki ośrodek.

Do form wsparcia dziennego są również zaliczane warsztaty terapii zajęciowej. Teoretycznie powinny być ukierunkowane na rehabilitację zawodową i społeczną, ale w praktyce stały się ośrodkami wsparcia. Ich uczestnicy mają bardzo małe szanse zatrudnienia (m.in. ze względu na brak ofert pracy dla tej grupy osób), a efektywność działań WTZ jest nikła. Ich działalność jest w znacznym stopniu dofinansowywana ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Działania:

1. Popularyzacja, organizowanie i prowadzenie dziennych form opieki i wsparcia.

Cel 3. Kształtowanie postaw sprzyjających integracji osób niepełnosprawnych

Osoby niepełnosprawne wciąż są postrzegane jako inne, wymagające ciągłej opieki, raczej „biorące” niż mogące oferować coś pozytywnego społeczeństwu. Wiele zależy też od relacji w rodzinach osób z niepełnosprawnościami. Czasem nadopieczni rodziny osób niepełnosprawnych nadmiernie je uzależniają, traktując dorosłe już osoby jak dzieci, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować. Nie mają możliwości spróbować żyć choć trochę bardziej samodzielnie, pomimo posiadanego własnego potencjału oraz zewnętrznych

możliwości.

Integracja osób niepełnosprawnych ściśle wiąże się z możliwościami udziału tej grupy osób w życiu kulturalnym, rekreacyjnym czy sportowym. Imprezy kulturalne i sportowe nie uwzględniają w dostatecznym stopniu potrzeb osób z niepełnosprawnościami (np. w zakresie tłumaczenia na język migowy, warunków infrastrukturalnych, asystowania).

Istotą działań integracyjnych powinno być włączenie osób niepełnosprawnych w życie społeczne oraz umożliwienie uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych, artystycznych i sportowych.

Działania:

1. Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do osób niepełnosprawnych i ich otoczenia.
2. Prowadzenie warsztatów edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych w celu przełamania stereotypów dotyczących niepełnosprawności.
3. Organizowanie imprez kulturalnych i sportowych oraz tworzenie programów rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych, uwzględniających specyficzne potrzeby osób z różnorodnymi niepełnosprawnościami.
4. Opracowanie i wdrożenie zasad korzystania przez osoby niepełnosprawne wraz z opiekunem/asystentem z pełnej oferty samorządowych instytucji sportowych i kulturalnych.

Cel 5.

Wspieranie środowiskowych, oddolnych inicjatyw społecznych

Samorząd lokalny może aktywnie wpływać na rozwój społeczeństwa obywatelskiego poprzez wspieranie oddolnych inicjatyw społecznych, np. tworzenie grup samopomocowych. Grupy samopomocowe skupiają ludzi, którzy znajdują się w podobnej sytuacji życiowej. Nadrzędnym celem członków grup samopomocowych jest pomoc wzajemna i samopomoc w kręgu osób dotkniętych takim samym problemem. Członków tych grup łączą bezpośrednie relacje oparte na wzajemnym zrozumieniu i zaufaniu, udzielają one sobie wsparcia emocjonalnego, dzielą się informacjami, razem podejmują inicjatywy zmierzające do zmiany ich sytuacji. Grupy samopomocowe, przede wszystkim ze względu na charakter więzi łączących ich członków, są jedną z bardziej cenionych metod przeciwdziałania wykluczeniu. Umożliwiają podejmowanie nowatorskich i skutecznych działań na rzecz poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Działania grup samopomocowych wymagają wsparcia, poprzez dofinansowanie działań, udostępnianie pomieszczeń itp.

Działania:

1. Udostępnianie grupom działającym na rzecz osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin różnych form wsparcia finansowego i niefinansowego.
2. Realizacja wspólnych przedsięwzięć (projektów) władz samorządowych, grup samopomocowych, organizacji pozarządowych i innych działań z zakresu inicjatyw społecznych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną.

Priorytet V.

Planowanie i rozwój infrastruktury powiatu z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych

Cel 1. Uniwersalne planowanie i tworzenie infrastruktury terenu powiatu

W przestrzeni miejskiej i wiejskiej istnieje wiele barier, które utrudniają funkcjonowanie nie tylko osobom niepełnosprawnym, ale również osobom starszym, osobom które poruszają się z wózkami dziecięcymi lub podróżują z ciężkim bagażem oraz osobom z okresowo ograniczoną sprawnością. Najczęściej są to bariery architektoniczne – elementy budowlane, które ze względu na swoją formę lub sposób użytkowania utrudniają lub uniemożliwiają swobodne poruszanie się. W budynkach użyteczności publicznej coraz częściej administratorzy montują podnośniki, windy, pochylnie, poręcze.

Często przeszkadzają też bariery urbanistyczne, będące wynikiem błędów na etapie projektowania, eksploatacji bądź modernizacji budynku czy osiedla, np. ciągi piesze z wolnostojącymi elementami małej architektury (kwietniki, ławki, filary, kosze na śmieci), które zawężają przestrzeń użytkową ciągów pieszych, ustawianie tzw. mebli ulicznych (np. budki telefoniczne); ciągi piesze, na których występują różnego rodzaju uskoki (np. krawężniki, progi, schodki).

Brakuje wiedzy na temat utrudnień w poruszaniu się osób niepełnosprawnych. Brak nam również świadomości o znaczeniu projektowania uniwersalnego dla wszystkich mieszkańców, nie tylko niepełnosprawnych. Nie mamy też funkcjonującego transportu publicznego ani usług transportowych dostępnych dla osób niepełnosprawnych, głównie ruchowo.

Działania:

1. Badanie dostępności infrastruktury powiatu pod kątem jej dostępności dla osób niepełnosprawnych i systematyczne usuwanie barier w istniejącej infrastrukturze.
2. Rozpowszechnianie wiedzy nt. projektowania uniwersalnego.
3. Egzekwowanie przepisów prawa budowlanego w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych.

Cel 2. Dostosowanie usług przewozowych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

Obowiązkiem władz samorządowych jest zapewnienie wszystkim mieszkańcom danej gminy dostępu do komunikacji publicznej. Bez możliwości korzystania z komunikacji publicznej udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym (rynek pracy, edukacja, kultura, sieć kontaktów społecznych etc.) będzie bardzo utrudniony, w zasadzie skazuje na marginalizację. Tabor powinien być przystosowany do potrzeb osób z różnorakimi

niepełnosprawnościami. Modernizacji wymagają też przystanki. Z uwagi na charakter powiatu (tereny wiejskie przeważnie), stosunkowo niewielkie gminy, istniejące na rynku komunikacyjnym warunki (prywatni przewoźnicy) samorząd powiatowy i gminy mają bardzo ograniczone możliwości wpływania na poprawę jakości transportu publicznego.

Działania:

1. Motywowanie przewoźników do dostosowywania usług i sprzętu do potrzeb osób niesprawnych.
2. Rozpowszechnianie informacji wśród osób niepełnosprawnych o ulgach i ułatwieniach w transporcie publicznym.
3. Rozpowszechnianie wiedzy nt. organizowania usług transportowych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

III. ZASADY MONITOROWANIA I EWALUACJI PROGRAMU

Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych będzie podlegał systematycznemu monitoringowi oraz ewaluacji: okresowej i końcowej.

Monitoring Programu ma być przeglądem realizowanych przez wykonawców i planowanych do realizacji działań. Ma służyć ocenie procesu wdrażania, zidentyfikowaniu trudności, ustaleniu spornych obszarów, zarekomendowania działań naprawczych (korekt). Przedmiotem monitoringu będą zarówno działania podmiotów wykonujących poszczególne działania, dostarczanie danych i informacji przez podmioty świadczące usługi (lub zarządzające usługami), ale również zachowania adresatów Programu: osób z niepełnosprawnościami (oraz dla rodzin i otoczenia osób z niepełnosprawnościami), korzystanie z informacji o uprawnieniach i udogodnieniach, z usług.

Ewaluacja posłuży przede wszystkim do oceny rezultatów działań podejmowanych w ramach Programu. Ewaluacja Programu będzie dokonywana z perspektywy różnych kryteriów. Ocena skuteczności Programu polega przede wszystkim na stwierdzeniu, czy założone cele zostały osiągnięte., w jakim stopniu (jeżeli to możliwe, wyrażonym liczbowo) zostały osiągnięte wskaźniki osiągnięć zamieszczone w Programie. W przypadku, gdy cele niecałkowicie dają się wyrazić liczbowo, będą formułowane oceny jakościowe rezultatów. Dane do tego rodzaju oceny będą pochodziły z monitoringu i będą uzupełniane analizami danych pochodzących z innych źródeł. Przy badaniu efektywności Programu w trakcie ewaluacji zostaną wzięte pod uwagę nakłady finansowe w porównaniu z osiągniętymi rezultatami oraz terminowość działań – zgodność działań rzeczywistych z planowanym harmonogramem, Ocena trafności Programu będzie polegała na ocenie, czy problemy zidentyfikowane na początku realizacji Programu są rzeczywiście przedmiotem podejmowanych działań, czy działania te przyczyniają się do zmniejszenia problemów. W wypadku ewaluacji okresowej jednym z celów będzie uzyskanie informacji, które pomogą zmodyfikować i ulepszyć działanie programu. Na koniec realizacji Programu odbędzie się jego całościowa ewaluacja, celem całościowej oceny jego wdrażania oraz jego rezultatów. Ewaluacja końcowa będzie w istotnym stopniu opierała się na materiałach zgromadzonych w toku monitoringu i wynikach wcześniejszych ewaluacji okresowych. Monitoring i ewaluacja przygotowywane będą przy okazji sprawozdawczości z realizacji Programu.

Jednostką odpowiedzialną za koordynowanie Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu.

Zadaniem Koordynatora jest przeprowadzanie bieżącej oceny przebiegu realizacji Programu. Jest on odpowiedzialny za gromadzenie i analizowanie raportów z monitoringu oraz podejmowanie stosownych decyzji w zakresie zarządzania Programem, w szczególności za wprowadzanie zmian w oparciu o wnioski płynące z analizy materiału zebranego w ramach monitoringu.

Realizacja działań Programu opierać się będzie na zasadzie pomocniczości oraz na modelu partnerstwa i współpracy. Wdrażanie Programu jest zadaniem całej administracji samorządu powiatowego.

IV. FINANSOWANIE REALIZACJI PROGRAMU

Podstawowe źródła finansowania Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych to:

- budżet Powiatu w ramach limitów rocznych planów wydatków,
- dotacje z budżetu państwa na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej,
- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki finansowe z funduszy unijnych,
- środki finansowe innych podmiotów współpracujących z Powiatem w zakresie planowania i realizacji priorytetów i celów Programu (np. pracodawcy).

Wydatki przewidziane na zadania związane z wdrożeniem i realizacją Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych będą zabezpieczane na poziomie zgodnym z prognozami finansowymi na rok 2013 i lata następne, określonymi w uchwałach budżetowych.

V. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ PROGRAMU WRAZ ZE WSKAŹNIKAMI REALIZACJI

PRIORYTET I. Wykorzystywanie wiedzy ji na rzecz poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin			
CEL 1. Diagnozowanie sytuacji osób niepełnosprawnych i ich rodzin na potrzeby planowania oferty usług			
Nazwa działania	Poddziałania	Termin	
1. Systematyczne diagnozowanie potrzeb, problemów i możliwości osób niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów ujętych w Programie	1.1. Zbudowanie zaplecza doradczego złożonego z pracowników i działaczy społecznych specjalizujących się w pracy z osobami niepełnosprawnymi i/lub na ich rzecz, np. na podwalinie Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych (PSR)	2014-2015	Realizatorzy* Starostwo Powiatowe (SP), we współpracy z innymi: PCPR ops, ngo, PSR
	1.2. Opracowanie koncepcji systemu zbierania i analizowania informacji o potrzebach, problemach i możliwościach osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Opracowanie i testowanie narzędzi, za pomocą których będą gromadzone dane urzędowe.	2014-2015	
	1.3. Gromadzenie wiedzy na potrzeby polityki społecznej, we współpracy osobami działającymi na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych.	działanie ciągłe	PCPR
	1.4. Upowszechnianie wniosków z diagnozy potrzeb, problemów i możliwości osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności w formie: - corocznych raportów (całościowych oraz tematycznych), przedstawiających charakterystykę osób z różnymi niepełnosprawnościami, wnioski z analiz oraz rekomendacje dotyczące planowania usług społecznych na rzecz rodziny; - przekazów medialnych: publikowanie wniosków i rekomendacji przedstawionych w raportach rocznych: na stronach internetowych, etc.;	działanie ciągłe	PCPR
2. Planowanie systemu usług na rzecz osób niepełnosprawnych oraz ich otoczenia na podstawie wniosków z diagnozy.	2.1. Przygotowanie propozycji usług na rzecz osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, ich rodzin i otoczenia – opracowanego na podstawie diagnozy i przekazanie ich odpowiednim adresatom.	działanie ciągłe	PCPR, PSR

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU

Działanie 1:

- liczba pracowników, działaczy którzy będą stanowić zaplecze doradcze,
  - liczba wspólnych posiedzeń, analiz przeprowadzonych;
  - liczba urzędów i instytucji deklarujących przekazywanie danych do systemu zbierania i analizowania informacji o potrzebach, problemach i możliwościach osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności,
  - liczba badań, opracowań, analiz danych urzędowych wykorzystanych w corocznych raportach przedstawiających charakterystykę sytuacji i potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami – w danym roku kalendarzowym;
  - liczba publikacji w lokalnych mediach (radio, telewizja, prasa) prezentujących dane, wnioski i rekomendacje dot. potrzeb, problemów i możliwości osób z niepełnosprawnościami;
- #### Działanie 2:
- liczba propozycji usług na rzecz osób niepełnosprawnych wystosowanych do podmiotów zewnętrznych i jednostek powiatowych.

PRIORYTET I. Wykorzystywanie systemu informacji na rzecz poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin			
CEL 2. Doskonalenie systemu informacyjnego o usługach dostępnych dla osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin i otoczenia			
Nazwa działania	Poddziałania	Termin	Realizatorzy*
1. Prowadzenie bazy danych o aktualnej ofercie usług na rzecz osób niepełnosprawnych	1.1. Opracowanie koncepcji bazy danych o usługach dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin – we współpracy z zapleczem doradczym oraz instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi	II kwartał 2014	PCPR.PSR, ops, SP, urzędy gmin
	1.2. Skonstruowanie bazy danych o usługach dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.	2014	PCPR
	1.3. Monitorowanie i ewaluowanie systemu informacji o usługach na rzecz osób niepełnosprawnych – monitorowanie procesu dostarczania informacji oraz korzystania z nich.	działanie cykliczne	PCPR
2. Dostarczanie informacji dotyczących usług dla osób niepełnosprawnych – za pośrednictwem różnych mediów, w formach dostępnych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.	2.1. Opracowanie i realizacja koncepcji dystrybucji informacji wydawanych w wersji papierowej.	IV kwartał 2013r.	PCPR
	2.2. Promocja różnych form udostępniania informacji o aktualnych usługach na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.	działanie ciągłe	PCPR

<p>3. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostępu do nowych technologii.</p>	<p>3.1. Udzielanie dofinansowań do likwidacji barier w komunikowaniu się i innych form dofinansowań ze środków PFRON</p> <p>3.2. Udzielanie informacji o możliwościach uzyskiwania dotacji, ulgach i uprawnieniach w usługach informatycznych</p>	<p>działanie ciągłe</p> <p>działanie ciągłe</p>	<p>PCPR</p> <p>PCPR</p>
<p>WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba usług wprowadzonych i opisanych w bazie danych o usługach dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, - wielkość nakładu wydrukowanych materiałów informacyjnych; liczba miejsc, w których są dystrybuowane materiały informacyjne, - liczba osób z niepełnosprawnościami, którym udzielono dofinansowań 			

<p>PRIORYTET II. Wyrównywanie szans w zakresie dostępu do edukacji osób niepełnosprawnych</p>			
<p>CEL 1. Rozszerzanie usług świadczonych w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i jego rodziny</p>			
<p>Nazwa działania</p>	<p>Poddziałania</p>	<p>Termin</p>	<p>Realizatorzy</p>
<p>1. Rozszerzanie oferty placówek specjalistycznych dla poszczególnych niepełnosprawności oraz dla dzieci zagrożonych niepełnosprawnością w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i pomocy jego rodzinie</p>	<p>1.1. Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych skierowanych głównie do rodziców dotyczących dostępnej oferty w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i pomocy jego rodzinie.</p> <p>1.2. Uruchamianie, stosownie do potrzeb, kolejnych rodzajów terapii, wsparcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz wsparcie jego rodziny.</p>	<p>działanie ciągłe</p> <p>działanie ciągłe</p>	<p>PCPR, SP ZOZ, PPP</p> <p>PPP</p>
<p>2. Stworzenie możliwości konsultacji medycznych w zależności od potrzeb dziecka objętego wczesnym wspomaganiem w wyznaczonych placówkach służby zdrowia.</p>	<p>2.1.. Wybór placówek służby zdrowia, z którymi zostanie nawiązana współpraca.</p> <p>2.2. Nawiązanie współpracy z placówkami służby zdrowia oraz określenie zasad współpracy.</p> <p>2.3. Prowadzenie konsultacji medycznych dla dzieci objętych wczesnym wspomaganiem rozwoju.</p>	<p>działanie ciągłe</p> <p>działanie ciągłe</p> <p>działanie ciągłe</p>	<p>PPP</p> <p>PPP</p> <p>PPP</p>
<p>3. Promocja oferty WWR poprzez placówki służby zdrowia, ośrodki pomocy społecznej, placówki edukacyjne oraz w kampaniach społecznych i w serwisach</p>	<p>3.1. Przygotowanie oferty WWR</p> <p>3.2. Dystrybucja materiałów informacyjnych w placówkach służby zdrowia, OPS, placówkach edukacyjnych i innych, których oferta skierowana jest do małych dzieci, rodzin.</p>	<p>działanie ciągłe</p> <p>działanie ciągłe</p> <p>działanie ciągłe</p>	<p>PPP</p> <p>PPP</p> <p>PPP</p>

internetowych	3.2. Przygotowanie i przeprowadzenie kampanii społecznej dot. wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.	działanie ciągłe	PPP
<p>WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU</p> <p>Działanie 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość materiałów informacyjnych – ulotek, plakatów, informacji w prasie, na WWW, dot. oferty wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, - liczba typów form wspomaganie, w tym wyodrębniona liczba nowoutworzonych typów, - liczba dzieci z danym rodzajem niepełnosprawności objętych wsparciem w poszczególnych formach, - ilość godzin zajęć prowadzonych w ciągu poszczególnych miesięcy oraz danego roku w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju, - liczba dzieci objętych zajęciami w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju (w ujęciu miesięcznym oraz rocznym), w tym liczba objętych dzieci po raz pierwszy (w danym miesiącu i w skali całego roku), - liczba specjalistów zaangażowanych w działania w ramach wczesnego wspierania rozwoju oraz ich wykształcenie i kwalifikacje. <p>Działanie 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość wytypowanych placówek służby zdrowia, w których mają być prowadzone konsultacje medyczne dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwojem, - wypracowane i określone zasady współpracy z placówkami służby zdrowia, - liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwojem, które skorzystały w danym miesiącu i roku z konsultacji medycznych (wraz z określeniem charakteru konsultacji). <p>Działanie 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowana oferta WWR, - ilość miejsc dystrybucji materiałów informacyjnych oraz kategorie placówek, instytucji, wraz z informacją dot. placówek i instytucji z poszczególnych dzielnic, - przygotowana kampania społeczna (w tym kreacja, nośniki) dot. wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka oraz raport z jej realizacji, - opracowane informacje do publikacji na WWW dot. oferty w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, - ilość opublikowanych informacji na WWW dot. oferty w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju oraz liczba modyfikacji, aktualizacji informacji wraz z podaniem miejsc publikacji - ilość odsłon informacji dot. oferty wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka zamieszczonych na WWW. 	<p>3.3. Przygotowanie i aktualizowanie informacji dot. oferty w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i publikowanie jej na WWW</p>	działanie ciągłe	PPP

PRIORYTET II. Wyrównywanie szans w zakresie dostępu do edukacji osób niepełnosprawnych
 CEL 2. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do wszystkich form i szczebli edukacji

Nazwa działania	Poddziałania	Termin	Realizatorzy
1. Zapewnienie doradztwa metodycznego oraz szkoleń dla dyrektorów, nauczycieli, specjalistów z przedszkoli i szkół ogólnodostępnych, integracyjnych i specjalnych oraz innych placówek oświatowych pracujących z uczniami niepełnosprawnymi.	1.1. Rozpoznawanie potrzeb w zakresie doradztwa metodycznego i wsparcia dyrektorów, nauczycieli i specjalistów z placówek oświatowych. 1.2. Prowadzenie doradztwa metodycznego, w tym indywidualnego, superwizji, lekcji modelowych. 1.3. Organizowanie i prowadzenie szkoleń, seminariów, kursów i innych form doradztwa i doskonalenia zawodowego.	działanie ciągłe	OZ, placówki oświatowe
2. Zapewnienie doradztwa dla rodziców i uczniów niepełnosprawnych w zakresie wyboru typu szkoły dalszego kształcenia, ukierunkowania zawodowego.	2.1. Rozpoznanie potrzeb szkół w zakresie doradztwa zawodowego. 2.2. Prowadzenie doradztwa i poradnictwa dla rodziców i uczniów z niepełnosprawnościami w zakresie wyboru typu przedszkola, szkoły, dalszego kształcenia, w tym zawodowego. 2.3. Wspieranie doradców - szkolenia, seminaria, superwizji, kursy i inne formy forum wymiany doświadczeń.	działanie ciągłe	OZ, placówki oświatowe
3. Zapewnienie dzieciom o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym niepełnosprawnym, miejsc w placówkach oświatowych w przygotowanych do pracy z dziećmi niepełnosprawnymi oddziałach ogólnodostępnych, integracyjnych i specjalnych w pobliżu miejsca zamieszkania.	3.1. Zbieranie i analizowanie danych dotyczących dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz dotyczących zapotrzebowania na miejsca w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych, integracyjnych, specjalnych. 3.2. Opracowanie standardu wyposażenia i warunków pracy szkoły specjalnej, oddziałów integracyjnych dla różnych typów niepełnosprawności, ze szczególnym uwzględnieniem likwidacji barier architektonicznych.	działanie ciągłe	OZ, placówki oświatowe (jako organizatorzy, zlecający) PPP, OZ
	działanie ciągłe	działanie ciągłe	OZ, SOSW, PPP

	<p>3.3. Zapewnienie możliwości korzystania z terapii, zajęć rewalidacyjnych przez uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i niepełnosprawnych uczących się w oddziałach ogólnodostępnych w placówkach posiadających organizacyjne, np. SOSW, PPP</p>	działanie ciągłe	OZ, SOSW, PPP
<p>4. Dostosowywanie oferty szkół kształcących osoby niepełnosprawne do potrzeb rynku pracy, z uwzględnieniem preferencji tych osób, oraz wspieranie niepełnosprawnych absolwentów szkół w planowaniu dalszego kształcenia i kariery zawodowej.</p>	<p>4.1. Diagnoza powiatowego szkolnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>4.2. Analiza wyposażenia technicznego, dydaktycznego szkół zawodowych kształcących niepełnosprawnych uczniów i szkół prowadzących przysposobienie do pracy.</p> <p>4.3. Prowadzenie badań prognostycznych dotyczących popytu na pracę w różnych zawodach oraz wykorzystywanie analiz i prognoz dotyczących rynku pracy.</p> <p>4.4. Dostosowywanie oferty edukacyjnej do zmieniających się potrzeb gospodarki oraz rynku pracy na podstawie prognoz popytu na pracę w skali podregionu.</p>	działanie ciągłe	OZ
<p>5. Opracowanie standardu wyposażenia i warunków pracy szkoły specjalnej dla uczniów z różnymi typami niepełnosprawności.</p>	<p>5.1. Badanie zasobów oraz potrzeb w zakresie wyposażenia i warunków pracy szkoły specjalnej.</p> <p>5.2. Opracowanie standardów wyposażenia i warunków pracy szkoły specjalnej.</p> <p>5.3. Wdrażanie standardów wyposażenia i warunków pracy szkoły specjalnej.</p> <p>5.4. Ewaluacja wdrażanych standardów wyposażenia i warunków pracy szkoły specjalnej.</p>	działanie ciągłe	OZ, SOSW
<p>6. Popularyzacja i wdrożenie standardu realizacji usług asystenta ucznia niepełnosprawnego</p>	<p>6.1. Zbadanie zasobów oraz potrzeb w zakresie usług asystenta ucznia niepełnosprawnego</p> <p>6.2. Rozpowszechnianie informacji o usługach asystenta.</p> <p>6.3. Opracowanie standardów wyposażenia i warunków pracy i usług asystenta ucznia niepełnosprawnego</p> <p>6.4. Wdrażanie standardów wyposażenia i warunków pracy i usług asystenta ucznia niepełnosprawnego</p>	działanie ciągłe	OZ, SOSW, PPP

	6.5. Ewaluacja wdrażanych standardów wyposażenia i warunków pracy i usług asystenta ucznia niepełnosprawnego.	działanie ciągłe	OZ, SOSW, PPP
WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU			
Działanie 1:			
<ul style="list-style-type: none"> - wnioski z badania potrzeb doradztwa metodycznego i wsparcia dyrektorów, nauczycieli i specjalistów z placówek oświatowych, - ilość przeprowadzonych godzin doradztwa metodycznego, superwizji, lekcji modelowych (w skali miesiąca oraz danego roku) wraz z ich zakresami tematycznymi, - liczba nauczycieli i specjalistów, którzy wzięli udział w doradztwie metodycznym, superwizji, lekcjach modelowych (wraz z określeniem kwalifikacji i specjalizacji nauczycieli i specjalistów). 			
Działanie 2:			
<ul style="list-style-type: none"> - wnioski z badania potrzeb szkół w zakresie doradztwa zawodowego, - ilość miejsc, w których prowadzone było doradztwo - ilość godzin przeprowadzonego doradztwa i poradnictwa dla rodziców oraz dla uczniów niepełnosprawnych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w zakresie wyboru typu kształcenia, w tym zawodowego, - ilość godzin wsparcia dla doradców – w tym liczba godzin szkoleń, kursów specjalistycznych wraz z ich zakresami, - ilość doradców, którzy wzięli udział w poszczególnych formach wsparcia (wraz z ich kwalifikacjami i specjalizacją). 			
Działanie 3:			
<ul style="list-style-type: none"> - liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi uczących się w szkołach ogólnodostępnych, - opracowane standardy wyposażenia i warunków pracy szkoły specjalnej dla uczniów z różnymi typami niepełnosprawności, 			
Działanie 4:			
<ul style="list-style-type: none"> - wyniki z badania dot. szkolnictwa zawodowego dla uczniów niepełnosprawnych, w tym dot. wyposażenia techno-dydaktycznego szkół, - okresowe, roczne raporty dot. prognoz popytu na pracę w różnych zawodach, - opracowana oferta edukacyjna uwzględniająca zapotrzebowanie rynku pracy na pracowników z różnymi kwalifikacjami, - ilość szkół, w których w danym roku była wdrażana oferta edukacyjna uwzględniająca zapotrzebowanie rynku pracy na pracowników z różnymi kwalifikacjami 			
Działanie 5:			
<ul style="list-style-type: none"> - wyniki z badania zasobów oraz potrzeb w zakresie wyposażenia i warunków pracy SOSW, - opracowane standardy wyposażenia oraz warunków pracy szkoły specjalnej, - raport z ewaluacji wdrożonych standardów wyposażenia i warunków pracy SOSW. 			
Działanie 6:			
<ul style="list-style-type: none"> - wyniki z badania zasobów i potrzeb w zakresie usług asystenta ucznia, 			

- ilość materiałów informacyjnych, spotkań, ,
- opracowane standardy usług,
- liczba uczniów objętych pomocą asystenta,
- analiza funkcjonowania i realizowania usług

PRIORYTET II. Wyrównywanie szans w zakresie dostępu do edukacji osób niepełnosprawnych			
CEL 3. Wspieranie edukacji ustawicznej osób niepełnosprawnych.			
Nazwa działania	Poddziałania	Termin	Realizatorzy
1. Rozwijanie i organizowanie oferty kształcenia ustawicznego i uczenia się przez całe życie dla osób niepełnosprawnych.	1.1. Badanie potrzeb w zakresie kształcenia ustawicznego i organizowania zajęć edukacyjnych w ramach uczenia się przez całe życie osób niepełnosprawnych.	działanie ciągłe	OZ, PUP, PCPR, placówki oświatowe
	1.2. Zebranie informacji dotyczących oferty instytucji publicznych i niepublicznych w zakresie kształcenia ustawicznego dla osób niepełnosprawnych.	działanie ciągłe	OZ, PUP, PCPR, placówki oświatowe
	1.3. Przygotowanie oferty i prowadzenie zajęć, szkoleń z zakresu kompetencji społecznych oraz umiejętności zawodowych uwzględniających różnorodne potrzeby i możliwości osób niepełnosprawnych.	działanie ciągłe	OZ, PUP, PCPR, placówki oświatowe
	1.4. Prowadzenie oraz wspieranie tworzenia i prowadzenia kształcenia ustawicznego, w tym inicjowanego przez instytucje niepubliczne.	działanie ciągłe	OZ, placówki oświatowe
WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU			
Działanie 1:			
<ul style="list-style-type: none"> - ilość placówek z ofertą kształcenia ustawicznego oraz organizowania zajęć edukacyjnych w ramach uczenia się przez całe życie dla osób niepełnosprawnych (oferta skierowana do osób niepełnosprawnych oraz oferta dostosowana do potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych), - liczba osób niepełnosprawnych korzystających z oferty kształcenia ustawicznego dla osób niepełnosprawnych w placówkach publicznych (wraz z informacją o profilach kształcenia), - opracowana oferta zajęć, szkoleń z zakresu kompetencji społecznych oraz umiejętności zawodowych uwzględniających różnorodne potrzeby i możliwości osób niepełnosprawnych, - liczba osób niepełnosprawnych korzystających z zajęć, szkoleń w ramach uczenia się przez całe życie (obejmująca informacje dot. niepełnosprawności, wieku tych osób), - ilość placówek prowadzących zajęcia, szkolenia w ramach uczenia się przez całe życie (w tym podział na placówki publiczne i niepubliczne). 			

PRIORYTET III. Tworzenie dla osób niepełnosprawnych warunków do uczestniczenia w rynku pracy.
CEL 1. Zwiększanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy.

Nazwa działania		Poddziałania		Termin	Realizatorzy		
1. Wsparcie oraz zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych w administracji samorządowej.		1.1. Stosowanie tzw. klauzul społecznych wprowadzanie wymagań dotyczących realizacji zamówienia (zatrudnianie przez wykonawcę osób niepełnosprawnych) w ramach przetargów na realizację zleceń, usług, zakup towarów.		zadanie ciągłe	Samorząd powiatowy		
				zadanie ciągłe	Samorząd powiatowy		
				zadanie ciągłe	Samorząd powiatowy		
		1.2. Przeprowadzenie analizy potrzeb w zakresie stanowisk pracy i możliwości zatrudnienia na nich osób niepełnosprawnych.		1.3. Umieszczanie w ogłoszeniach rekrutacyjnych informacji zachęcającej osoby niepełnosprawne do składania ofert pracy (np. do składania dokumentów zachęcamy również osoby niepełnosprawne).		zadanie ciągłe	Samorząd powiatowy
						zadanie ciągłe	Samorząd powiatowy
						zadanie ciągłe	Samorząd powiatowy
		2. Doradztwo dla pracodawców w zakresie dofinansowań zatrudnienia.		2.1. Rozpowszechnianie wśród pracodawców informacji nt. możliwości i zasad organizowania dostępnych dla osób niepełnosprawnych aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, organizowanie we współpracy z pracodawcami miejsc aktywizacji dla osób niepełnosprawnych w uruchamianych formach.		zadanie ciągłe	PUP
						zadanie ciągłe	PUP
						zadanie ciągłe	PUP
		3. Prowadzenie poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, pośrednictwa pracy oraz organizowanie szkoleń dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych		3.1. Prowadzenie poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.		zadanie ciągłe	PUP
zadanie ciągłe	PUP						
zadanie ciągłe	PUP						
WSKAZNIKI REALIZACJI CELU							
Działanie 1:							
		<ul style="list-style-type: none"> - ilość przetargów, w których zastosowano klauzule społeczne (w tym ilość przetargów, w których wybrano do realizacji zlecenia usługodawców lub dostawców zatrudniających osoby niepełnosprawne w ramach stosowania klauzul społecznych), - ilość organizacyjnych, które zastosowały w danym roku przy ogłaszaniu przetargów klauzule społeczne, - raport z analizy potrzeb w zakresie stanowisk pracy i możliwości zatrudnienia na nich osób niepełnosprawnych w powiatowych jednostkach organizacyjnych, - ilość ogłoszeń rekrutacyjnych, w których zastosowano zachęcenie osób niepełnosprawnych do aplikowania na dane stanowisko (wraz 					

<p>z określeniem charakteru pracy, wymagań dot. kwalifikacji kandydata),</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób niepełnosprawnych przyjętych do pracy w powiatowych jednostkach organizacyjnych w danym roku (w tym z określeniem niepełnosprawności tych osób oraz stanowisk na jakie zostały przyjęte), - liczba osób niepełnosprawnych zatrudnionych w powiatowych jednostkach organizacyjnych w danym roku. <p>Działanie 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób niepełnosprawnych zaktywizowanych w poszczególnych formach, <p>Działanie 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba udzielonych porad zawodowych i liczba udzielonych informacji zawodowych, - liczba osób niepełnosprawnych, które wzięły udział w szkoleniach, - liczba porad w zakresie podejmowania działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne.

PRIORYTET III. Tworzenie dla osób niepełnosprawnych warunków do uczestniczenia w rynku pracy			
CEL 2. Wspieranie zatrudnienia przejściowego, chronionego, spółdzielczości socjalnej i innych przedsięwzięć z obszaru ekonomii społecznej			
Nazwa działania	Poddziałania	Termin	Realizatorzy
1. Upowszechnienie tematyki ekonomii społecznej.	1a. Zebranie i aktualizowanie informacji o podmiotach działających na rzecz upowszechnienia zatrudnienia przejściowego, o szkoleniach i doradztwie ukierunkowanych na tworzenie i prowadzenie miejsc pracy chronionej, spółdzielni socjalnych.	działanie ciągłe	PUP
	1b. Wspieranie działań szkoleniowych w zakresie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej	działanie ciągłe	PUP
	1c. Wspieranie podmiotów rozwijających zatrudnienie chronione, spółdzielczość socjalną oraz innych podmiotów ekonomii społecznej, poprzez doradztwo, szkolenia, pośrednictwo, uzyczenie lokali, itp.	działanie ciągłe	Samorząd powiatowy
WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU			
Działanie 1:			
<ul style="list-style-type: none"> - zebrane i zaktualizowane informacje o podmiotach działających na rzecz upowszechnienia ekonomii społecznej - ilość działań wspierających w zakresie ekonomii społecznej, - opracowana oferta dot. prowadzonych przez różne podmioty szkoleń i doradztwa ukierunkowanych na tworzenie i prowadzenie miejsc pracy chronionej, spółdzielni socjalnych, - ilość udzielonych porad z zakresu tworzenia i prowadzenia miejsc pracy chronionej (ZAZ), spółdzielni socjalnych, 			

- liczba osób, w tym liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z doradztwa w zakresie tworzenia i prowadzenia miejsc pracy chronionej (ZAZ), spółdzielni socjalnych,
- ilość szkoleń dot. tworzenia i prowadzenia miejsc pracy chronionej (ZAZ), spółdzielni socjalnych,
- liczba osób, w tym liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały ze szkoleń w zakresie tworzenia i prowadzenia miejsc pracy chronionej (ZAZ), spółdzielni socjalnych.

PRIORYTET III. Tworzenie dla osób niepełnosprawnych warunków do uczestniczenia w rynku pracy			
CEL 3. Tworzenie systemu współpracujących ze sobą instytucji, zajmujących się aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych			
Nazwa działania	Poddziałania	Termin	Realizatorzy
1. Tworzenie systemu współpracujących ze sobą instytucji, zajmujących się aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych.	1a. Zbieranie i aktualizowanie informacji dotyczących niepublicznych instytucji rynku pracy oraz niepublicznych instytucji prowadzących aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych.	działanie ciągłe	PUP
	1b. Organizowanie spotkań promujących partnerstwo publicznych i niepublicznych instytucji rynku pracy, ośrodków pomocy społecznej, szkół kształcących osoby niepełnosprawne, organizacji pozarządowych zajmujących się aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych, pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, organizacji pracodawców.	działanie ciągłe	PUP
2. Prowadzenie systemu wymiany informacji pomiędzy instytucjami rynku pracy, pomocy społecznej, oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi.	2a. Opracowanie koncepcji systemu wymiany informacji między instytucjami rynku pracy, instytucjami pomocy społecznej, szkołami kształcącymi osoby niepełnosprawne oraz organizacjami pozarządowymi zajmującymi się aktywizacją osób niepełnosprawnych oraz opracowanie koncepcji jego ewaluacji.	III kwartał 2013	PUP
	2b. Wdrożenie i administrowanie systemem wymiany informacji oraz jego monitorowanie i ewaluacja.	działanie ciągłe	PUP
WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU			
Działanie 1:			
<ul style="list-style-type: none"> - opracowane informacje dot. niepublicznych instytucji rynku pracy oraz niepublicznych instytucji prowadzących aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych, - liczba spotkań promujących partnerstwo publicznych i niepublicznych instytucji rynku pracy, ośrodków pomocy społecznej, szkół kształcących osoby niepełnosprawne, organizacji pozarządowych zajmujących się aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych, pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, organizacji pracodawców, 			

– ilość instytucji i osób je reprezentujących uczestniczących w spotkaniu,

Działanie 2:

- opracowana koncepcja systemu wymiany informacji między instytucjami rynku pracy, instytucjami pomocy społecznej, szkołami kształcącymi osoby niepełnosprawne oraz organizacjami pozarządowymi zajmującymi się aktywizacją osób niepełnosprawnych wraz z opracowaną koncepcją jego ewaluacji,
- wdrożony system wymiany informacji,
- ilość i charakter instytucji w ramach systemu wymiany informacji,
- ilość i charakter informacji przekazywanych w systemie wymiany informacji.

PRIORYTET IV. Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym w społeczności lokalnej			
CEL 1. Rozwijanie usług wspierających dla osób niepełnosprawnych			
Nazwa działania	Poddziałania	Termin	Realizatorzy
1. Popularyzacja i wprowadzanie usług asystenta osoby niepełnosprawnej.	1.1. Upowszechnianie informacji o usługach wspierających wśród osób niepełnosprawnych, ich rodzin oraz ich otoczenia	2013	PCPR, NGO
	1.2. Analiza zapotrzebowania na usługi asystenta wśród osób niepełnosprawnych i ich otoczenia	działanie ciągłe	PCPR, NGO
	1.3. Opracowanie zasad i form współpracy asystenta z osobą niepełnosprawną, z których korzysta ta osoba, procedury świadczenia usług asystenckich.	2013	PCPR
	1.4. Realizacja usług asystenta osoby niepełnosprawnej	2013	PCPR
2. Rozwój i zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych.	2.1. Upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych informacji o przysługujących usługach opiekuńczych	działanie ciągłe	PCPR, NGO
	2.2. Monitorowanie zapotrzebowania na usługi opiekuńcze różnego typu	działanie ciągłe	PCPR, OPS
	2.2. Propagowanie i nawiązanie współpracy jednostek pomocy społecznej z jednostkami ochrony zdrowia w zakresie usług specjalistycznych	działanie ciągłe	PCPR, OPS

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU

Działanie 1:

- ilość materiałów informacyjnych dot. usług asystenta,
- wnioski z analizy zapotrzebowania na usługi asystenta,
- opracowane zasady, procedury realizacji usług asystenta,
- liczba osób, które zostały objęte usługami asystenta,

Działanie 2:

- wyniki monitorowania zapotrzebowania na usługi opiekuńcze
- ilość sposobów upowszechniania informacji dot. usług opiekuńczych.

CEL 2. Rozwijanie różnorodnych form dziennych ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych

PRIORYTET IV. Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym w społeczności lokalnej

Nazwa działania	Poddziałania	Termin	Realizatorzy
1. Popularyzacja, organizowanie i prowadzenie dziennych form opieki i wsparcia.	1.1. Analiza zapotrzebowania na korzystanie z usług ośrodków wsparcia.	działanie ciągłe	PCPR
	1.2. Analiza zasobów powiatowych, gminnych oraz organizacji pozarządowych w zakresie możliwości prowadzenia różnorodnych ośrodków wsparcia.	2013-2014	PCPR
	1.3. Utworzenie ośrodka wsparcia.	2013-2018	Samorząd powiatowy

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU

Działanie 1:

- wnioski z analizy dot. zapotrzebowania na korzystanie z usług ośrodków wsparcia,
- wnioski z inwentaryzacji zasobów w zakresie możliwości prowadzenia różnorodnych ośrodków wsparcia,
- ilość ośrodków wsparcia, w tym ilość prowadzonych w ramach zadań zleczanych przez organizację pozarządowe,
- liczba osób niepełnosprawnych – uczestników zajęć, w tym z informacjami dot. m.in. wieku, rodzaju niepełnosprawności; określenie płynności liczby uczestników w skali roku,
- liczba kadry (specjalistycznej i administracyjnej) zatrudnionej w ow oraz liczba zaangażowanych wolontariuszy.

PRIORYTET IV. Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym w społeczności lokalnej
 CEL 4. Kształtowanie postaw sprzyjających integracji osób niepełnosprawnych

Nazwa działania		Poddziałania		Realizatorzy
1. Prowadzenie działań informacyjno-educacyjnych skierowanych do otoczenia osób niepełnosprawnych.	2. Prowadzenie warsztatów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży na rzecz przelamywania stereotypów dotyczących niepełnosprawności	1.1. Działania informacyjno-educacyjne, w tym m.in. poradnictwo, szkolenia, warsztaty, materiały informacyjne, dotyczące niepełnosprawności, jej konsekwencji, wpływu na pełnienie ról społecznych, w tym w rodzinie, itp.	2.1. Organizowanie i prowadzenie warsztatów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży	PCPR
3. Organizowanie imprez kulturalnych i sportowych uwzględniających specyficzne potrzeby osób z różnorodnymi niepełnosprawnościami.		2.2. Systematyczne umożliwianie coraz większej liczbie dzieci i młodzieży integracji, m.in. poprzez udział w ogólnodostępnych warsztatach edukacyjnych i integracyjnych.		PCPR, OZ, PPP, placówki oświatowe
		3.1. Organizowanie ogólnodostępnych, integracyjnych imprez kulturalnych (np. koncerty, wydarzenia teatralne, plenerowe), imprez rekreacyjnych i sportowych uwzględniających potrzeby osób niepełnosprawnych, w tym zapewnienie asystentów, specjalistycznych usług przewozowych.		PCPR, OZ, PP, placówki oświatowe samorządy
4. Opracowanie i wdrożenie zasad korzystania przez osoby niepełnosprawne z oferty instytucji sportowych i kulturalnych		4.1. Opracowanie jednolitych zasad korzystania z samorządowych instytucji sportowych, kulturalnych, w tym m.in. zasady odpłatności, zwolnienia z odpłatności, status osoby towarzyszącej/asystującej.		samorządy
		4.2. Wdrożenie zasad korzystania przez osoby niepełnosprawne z owych instytucji sportowych i kulturalnych.		samorządy

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU

Działanie 1:

- ilość działań informacyjno-educacyjnych, w tym m.in. ilość udzielonych porad, ilość szkoleń, warsztatów, materiałów informacyjnych dot. niepełnosprawności, jej konsekwencji, wpływu na pełnienie ról społecznych, w tym w rodzinie itp.,
- liczba osób, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego (wraz z o kresleniem tematyki porad), szkoleń, warsztatów dot. niepełnosprawności, jej konsekwencji, wpływu na pełnienie ról społecznych, w tym w rodzinie itp.,

Działanie 2:

- ilość przeprowadzonych warsztatów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- liczba dzieci i młodzieży, które wzięły udział w warsztatach edukacyjnych, wraz z określeniem wieku, rodzaju oddziaływań,
- ilość działań integracyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży, wraz z określeniem ich charakteru,
- liczba dzieci i młodzieży, które wzięły udział w działaniach integracyjnych, wraz z określeniem ich wieku i charakteru niepełnosprawności.

Działanie 3:

- ilość ogólnodostępnych imprez kulturalnych (np. koncerty, wydarzenia teatralne, plenerowe), imprez rekreacyjnych i sportowych uwzględniających potrzeby osób niepełnosprawnych, w tym imprez w ramach których zapewniano asystentów, specjalistyczne usługi przewozowe,
- liczba osób niepełnosprawnych, które brały udział w wydarzeniach i imprezach

Działanie 4:

- opracowane jednolite zasady korzystania z samorządowych instytucji sportowych, kulturalnych,
- ilość miejsc – instytucji sportowych, kulturalnych, w których są wdrożone opracowane zasady korzystania,
- liczba osób niepełnosprawnych oraz osób im towarzyszących – asystentów, opiekunów, którzy skorzystali z oferty instytucji sportowych, kulturalnych na nowych zasadach.

PRIORYTET IV. Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym w społeczności lokalnej			
CEL 5. Wsparcie oddolnych inicjatyw społecznych			
Nazwa działania	Poddziałania	Termin	Realizatorzy
1. Udostępnianie grupom działającym na rzecz osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin różnych form wsparcia niefinansowego.	1.1. Nieodpłatne udostępnianie pomieszczeń (lokali) w budynkach będących własnością samorządu na spotkania i inicjatywy grup samopomocowych	działanie ciągłe	Samorząd powiatowy
	2.1. Organizowanie konkursów dla organizacji pozarządowych na realizację zadań i działań na rzecz osób niepełnosprawnych	działanie ciągłe	SP
2. Realizacja wspólnych przedsięwzięć (projektów) władz samorządowych, grup samopomocowych, organizacji pozarządowych i innych działań z zakresu inicjatyw społecznych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną.	2.2. Realizowanie działań na zasadzie partnerstwa z organizacjami pozarządowymi	działanie ciągłe	SP
	WSKAZNIKI REALIZACJI CELU		
Działanie 1:			
- ilość nieodpłatnie udostępnionych pomieszczeń (lokali) na spotkania i inicjatywy grup samopomocowych,			

- liczba osób, biorących udział w spotkaniach, które odbywały się w udostępnionych pomieszczeniach (lokalach).
- Działanie 2:
- ilość konkursów dla organizacji pozarządowych
  - liczba ofertów przystępujących do konkursu,
  - ilość udzielonych dofinansowań na działania na rzecz osób niepełnosprawnych, wraz z określeniem charakteru dofinansowanych działań,
  - wysokość środków przeznaczonych na wsparcie ngo

PRIORYTET V. Planowanie i rozwój infrastruktury powiatu z uwzględnieniem potrzeb osób z ograniczoną sprawnością

CEL 1. Uniwersalne planowanie i tworzenie infrastruktury terenu powiatu

Nazwa działania	Poddziałania	Termin	Realizatorzy
1. Badanie dostępności infrastruktury powiatu pod kątem jej dostępności dla osób niepełnosprawnych i systematyczne usuwanie barier w istniejącej infrastrukturze.	1.2. Opisanie obiektów użyteczności publicznej (punkty handlowe, banki, placówki kulturalne, oświatowe, restauracje, hotele) oraz ciągów komunikacyjnych i pieszych (w tym przystanki komunikacji autobusowej i kolejowej, place zabaw, chodniki, itp.) w zakresie ich dostępności dla osób o ograniczonej sprawności.	2013-2014	PCPR, NGO
	2.1. Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych na rzecz dostosowania infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, standardów dostępności infrastruktury i zasad projektowania uniwersalnego.	działanie ciągłe	Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego (PINB), PCPR, SP
3. Egzekwowanie przepisów prawa budowlanego w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych	2.2. Zachęcanie właścicieli obiektów użyteczności publicznej i ciągów komunikacyjnych nie będących we władaniu władz samorządowych do usuwania barier	działanie ciągłe	PCPR, NGO
	3.1. Egzekwowanie wymogów dostępności infrastruktury na kolejnych etapach procesu inwestycyjnego	działanie ciągłe	PINB
	3.2. Usuwanie barier technicznych i architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej i ciągach komunikacyjnych będących we władaniu władz samorządowych	działanie ciągłe	samorządy

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU:
Działanie 1:

– liczba obiektów użyteczności publicznej oraz ciągów komunikacyjnych opisanych pod względem ich dostępności dla osób z ograniczoną sprawnością.
Działanie 3:
– liczba nowych budynków i obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb osób z ograniczoną sprawnością
– liczba budynków i obiektów użyteczności publicznej, w których zostały usunięte bariery (techniczne, architektoniczne, etc.) uniemożliwiające osobom z ograniczoną sprawnością korzystanie z nich:

PRIORYTET V. Planowanie i rozwój infrastruktury z uwzględnieniem potrzeb osób z ograniczoną sprawnością			
CEL 2. Dostosowywanie usług przewozowych do potrzeb osób z ograniczoną sprawnością			
Nazwa działania	Poddziałania	Termin	Realizatorzy
1. Motywowanie przewoźników do dostosowywania usług i sprzętu do potrzeb osób niesprawnych.	1.1. Monitorowanie stanu infrastruktury transportu publicznego pod względem dostępności dla osób z różnymi ograniczeniami sprawności.	działanie ciągłe	SP, NGO
	1.2. Systematyczne sygnalizowanie potrzeb przystosowywania środków transportu zbiorowego do przewozu osób z różnymi ograniczeniami sprawności i przystosowywanie przystanków do potrzeb osób z różnymi ograniczeniami sprawności	działanie ciągłe	SP, NGO
2. Rozpowszechnianie informacji wśród osób niepełnosprawnych o ulgach i ułatwieniach w transporcie publicznym.	2.1. Kolportowanie ulotek informacyjnych o ulgach i uprawnieniach i materiałów informacyjnych i różnych formach	działanie ciągłe	PCPR, NGO
	2.2.. Monitorowanie zapotrzebowania na specjalistyczne usługi przewozowe	działanie ciągłe	PCPR, NGO
3. Rozpowszechnianie wiedzy nt. organizowania usług transportowych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności	3.1. Rozpowszechnianie informacji o możliwości zakupu środków transportu dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych dla jednostek organizacyjnych powiatu, gmin i organizacji pozarządowych ze środków PFRON.	działanie ciągłe	SP, PCPR
	3.2. Sygnalizowanie potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie dostępu do transportu publicznego wśród władz samorządowych	działanie ciągłe	NGO
WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU:			
Działanie 1:			
– liczba środków transportu zbiorowego funkcjonujących na terenie powiatu dostosowanego do przewozu osób z różnymi ograniczeniami sprawności			

– liczba przystanków komunikacji zbiorowej dostosowanych do potrzeb osób z różnymi ograniczeniami sprawności,
Działanie 2

– liczba materiałów opracowanych informacyjnych,

– liczba obiektów, witryn, w których rozpowszechniono materiały informacyjne

– liczba i rodzaj danych sygnałnych o zapotrzebowaniu na transport specjalistyczny

Działanie 3:

– liczba zakupionych środków transportu dostosowanych do potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami

– liczba spotkań, dyskusji, paneli w czasie których sygnalizowano potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie transportu publicznego

PRZEWODNICZĄCY RADY

Juliusz Gorzko